

consilia aperiunt; tunc enim nullus est respectus ad confessionem sacramentalem; igitur solum naturale secretum debetur. At si pœnitens eos in ordine ad confessionem consuleret, petendo, v. g., modum hæc vel illa peccata declarandi, quidam volunt inde procreari obligationem sigilli: sic P. *Antoine, Concina, Collet et Billuart*, contra multos alios qui contendunt ibi solam adesse obligationem naturalem.

Quæritur 1° an ipse pœnitens obligatione sigilli teneatur.

R. negative. Nam sigillum in ipsius favorem fuit institutum: intantum igitur ad secretum naturale tenetur, in quantum seipsum infamare, vel cum detrimento confessarii aut sacramenti loqui non debet.

Quæritur 2° an confessarius quandoque loqui possit cum pœnitente de ipsius confessione.

R. Potest in tribunali Pœnitentiæ, sed discrete, ne illum offendant: at extra sacrum tribunal, ne ullum quidem verbum dicere potest absque pœnitentis licentia. Ex licentia autem ipsius spontanea et plene libera, loqui potest de confessione ejus, non solum cum ipso, sed et cum alio, dummodo fines licentiæ non excedat. Notandum quippe est hanc licentiam a sola voluntate pœnitentis pendere, et ideo limitari vel ad nutum revocari posse.

Quæritur 3° an confessarius aliquando uti possit notitia ex confessione accepta.

R. 1°. Si rem aliunde quam per confessionem noscat, ea sub hoc respectu uti potest, dicendo se eam vidisse, vel tali aut tali via cognovisse. Si vero per solam confessionem eam cognoscat, nunquam ea notitia uti potest, si subsit periculum revelationis directæ vel indirectæ, aut gravaminis realis aut æstimati pœnitenti vel alteri advenientis: hoc ex natura sigilli sequitur.

Hinc superior cognitione per confessionem obtenta uti non potest ad exercendos actus pœnitenti vel alteri ingratos, v. g., ut vultum austeriorem ei ostendat, durius eum alloquatur, colloquium ejus fugiat aut ægre ferat, licentiam exeundi ei recuset, vel suffragium neget, eum

ad Ordines, ad officium vel ad pastorem non promoveat, ut res suas diligentius servet, seras mutet, claves apud se custodiat, fenestram claudat, etc. Unde Clemens VIII, decreto diei 26 maii, anni 1594, mandavit ut, « tam superiores pro tempore existentes quam confessarii qui postea ad superioris gradum fuerint promoti, caveant diligenter ne ea notitia quam de aliorum peccatis in confessione habuerint, ad externam gubernationem utantur. » (*Ferraris, v° Sigil., n. 13.*)

R. 2°. Si nullum sit periculum revelationis aut gravaminis, sive pœnitenti, sive alteri, scientia ex confessione hausta uti licitum est; quia tunc nihil est quod reverentiæ sacramento debitæ adversetur, vel pœnitenti obesse possit. Unde confessarii notitia per confessionem accepta uti possunt ad orandum pro pœnitentibus, ad studendum, ad consulendum, ad sibi invigilandum ne in similes casus labantur, ad benignius eos suscipiendos, ad speciales gratias eis concedendas; in hac enim agendi ratione nihil sacramentum reddit odiosum, nec gravamen imponit pœnitenti aut alteri.

CAPUT OCTAVUM.

DE EFFECTIBUS SACRAMENTI PœNITENTIÆ.

Præcipuus hujus sacramenti effectus est remissio peccatorum mortalium et venialium, sive quoad culpam, sive quoad reatum pœnæ æternæ, non semper remissa pœna temporali: talem ex natura sua habere effectum probavimus.

Certum est insuper illud producere gratiam sacramentalem sibi propriam, quæ duo importat, scilicet 1° gratiam sanctificantem ex se peccata remittentem, et 2° jus gratias speciales ad perseverandum necessarias suscipiendi. Hæc propositio, ab omnibus theologis admissa, constat tum ex Tractatu *de Sacramentis in genere*, tum ex dictis in præsentis Tractatu: peccata enim remitti non

possunt nisi per effusionem gratiæ sanctificantis in animam.

Duo nunc supersunt paucis verbis expendenda, videlicet 1° an peccata remissa per lapsum in novum peccatum redeant, et 2° an merita ante peccatum acquisita, per sacramentum Pœnitentiæ reviviscant.

ARTICULUS PRIMUS.

AN ITA DELEANTUR PECCATA UT PER NOVUM PECCATUM
NON REDEANT.

PROPOSITIO.

Peccata semel remissa per lapsum in novum peccatum non redeunt simpliciter.

Prob. Scriptura sacra. Ezech. XVIII, 21 : Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis... omnium iniquitatum ejus quas operatus est non recordabor; Rom. XI, 29 : Sine pœnitentia sunt dona Dei : at si peccata reviviscerent, Deus recordaretur iniquitatum, et ipsius dona non essent sine pœnitentia : ergo. Ita omnes theologi.

Si autem mulier vidua de Sarepta dicat Eliæ, III Reg. XVII, 18 : *Quid mihi et tibi, vir Dei : ingressus es ad me ut rememorarentur iniquitates meæ....?* si Tobias dicat Deo, Tob. III, 3 : *Domine, ne reminiscaris delicta mea, vel parentum meorum ;* si Psalmista oret, dicens, Ps. LXXVIII, 8 : *Ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum :* hæc aliaque similia intelligenda sunt de pœnis temporalibus quæ pro peccato jam remissis infligi possunt ; minime vero ostendunt peccata, sive quoad maculam, sive quoad reatum pœnæ æternæ redire.

Diximus *non redeunt simpliciter*, quia redeunt secundum quid, eo sensu quod peccatum, post obtentam justificationem admissum, sit majus et magis a Deo puniendum.

ARTICULUS SECUNDUS.

AN MERITA ANTE PECCATUM ACQUISITA, PER PœNITENTIAM
REVIVISCANT.

Notandum est quadruplicis generis distingui opera, scilicet : viva, mortua, mortifera et mortificata.

Opera viva ea sunt quæ fiunt in statu gratiæ cum debitis conditionibus ut gloriam æternam mereantur ; mortua, sunt illa quæ, licet bona et supernaturalia, præmium cœleste non merentur, quia fiunt ab homine gratia sanctificante destituto ; mortifera, sunt peccata quælibet mortalia ; denique opera mortificata, sunt opera bona, supernaturalia et in statu gratiæ facta, sed quæ desinunt esse meritoria coram Deo, propter lapsum in peccatum mortale.

Certum est quæstionem moveri non posse de operibus mortuis quæ, cum vitam non habuerint, reviviscere non possunt, neque de operibus vivis quæ meritoria esse non desierunt, sed de solis operibus mortificatis.

PROPOSITIO.

Bona opera, per peccatum mortificata, efficacia Pœnitentiæ sacramenti reviviscunt.

Prob. 1° Scriptura sacra. Ezech. XVIII, 22 : Omnium iniquitatum ejus, quas operatus est, non recordabor, in justitia sua quam operatus est, vivet ; et XXXIII, 12 : Impietas impii non nocebit ei, in quacumque die conversus fuerit ab impietate sua : at si bona opera per peccatum mortificata non reviviscerent, Deus iniquitatum recordaretur, impietas noceret impio converso. Ergo.

Prob. 2° SS. Patribus. S. Hieronymus, in Epist. ad Galatas, cap. III, sic ait : « Quicumque ob fidem Christi » laboraverit, et postea lapsus fuerit in peccatum, sicut » prior sine causa dicitur passus fuisse, dum peccat, sic » rursus non perdet ea, si ad pristinam fidem et ad antiquum studium revertatur. » Eodem sensu locutus est S. Ambr., lib. 2 in Luc., et plures alii. Ergo.

Prob. 3° Conc. Trid. Sess. 6, cap. 16, docet tres requiri conditiones ut bona opera primum æternum consequantur, videlicet, 1° ut facta fuerint ab hominibus justificatis, 2° in Deo seu supernaturaliter, et 3° ut qui ea fecerint, in statu gratiæ decedant : atqui opera mortificata facta sunt in statu gratiæ, ab homine justificato, qui, moriens post justificationem, in statu gratiæ decedit : ergo.

Dices : Non reviviscunt peccata : ergo nec merita.

R. Nego conseq. et paritatem. Ratio disparitatis est, quod peccatum per remissionem omnino deleatur, quoad culpam et quoad pœnam saltem æternam ; merita vero per peccatum non destruantur, sed tantum obex illis ponatur : per justificationem autem obex tollitur : ergo reviviscunt.

Queritur quo gradu reviviscant merita.

R. Tres sunt theologorum opiniones, quarum communior et probabilior tenet ea reviviscere gradu proportionato intensitati pœnitentiæ : unde si quis ante peccatum habuerit justitiam ad quatuor gradus, et ipsius conversio sit tantum ad duos, dimidiam habebit partem meritorum ; si conversio sit ad quatuor gradus, tota habebit merita, cum gratia sanctificante et virtutibus annexis ; si dispositio ejus ad sex gradus ascendat, merita ultra quatuor non resurgent, siquidem nunquam fuerunt majora. Ita, post S. Thomam, *Billuart, Dens* et multi alii.

CAPUT NONUM.

DE PURGATORIO.

Nomine purgatorii intelligitur locus in quo, post mortem, mundantur animæ quibus aliquid superest luentum ; vel, ut alii dicunt, locus in quo animæ justorum defunctorum pœnis temporalibus obnoxiiæ satisfatiuntur. Non dicitur *satisfaciunt*, quia jam libertatem non habent, nec igitur mereri possunt, sed tantum pœnas a

Deo sibi inflictas sive pro peccatis mortalibus remissis, sive pro peccatis venialibus non expiatis, exsolvere.

Existentiæ purgatorii olim negarunt Valdenses, et nunc fortiter negant Lutherani et Calvinistæ. « Clamandum, inquit *Calvinus*, Inst. lib. 3, cap. 5, n. 6, non modo vocis, sed gutturis ac laterum contentione, purgatorium exitiale esse Satani commentum, quod Christi crucem evacuat. »

Notandum tamen plures inter protestantes non ita sentire, sed locum expiationis, preces suffragiaque pro mortuis admittere. Sic, ex Anglis, *Montagu, Gunnin, Scheldon, Barrow, Blanesford*, etc. ; ex Germanis *Molanus* apud *Bossuet, Leibnitz*, expresse in Syst. Theol., p. 348, *Less, Young*. Vid. P. *Perrone*, de Purgatorio.

PROPOSITIO.

Existit purgatorium.

Prop. Illa propositio tenenda est quæ est de fide, probatur Scriptura sacra, SS. Patribus, traditione et ratione ; atqui propositio nostra est de fide, etc.

1° *Est de fide.* Sic enim definita fuit in Conc. Trid., sess. 6, can. 30 : « Si quis, post acceptam justificationis gratiam, cuilibet peccatori pœnitenti ita culpam remitti, et reatum æternæ pœnæ deleri dixerit, ut nullus remaneat reatus pœnæ temporalis exsolvendæ, vel in hoc sæculo, vel in futuro, in purgatorio, antequam ad regna cœlorum aditus patere possit ; anathema sit. » Ergo.

2° *Prob. Scriptura sacra.* II Mach. XII, 43, Judas Machabæus cum quidam Judæi in prælio adversus Gorgiam cecidissent, *facta collatione, duodecim millia drachmas argenti misit Jerosolymam offerri pro peccatis mortuorum sacrificium, bene et religiose de resurrectione cogitans.* Deinde y. 46 : *Sancta ergo et salubris est cogitatio pro defunctis exorare ut a peccatis solvantur.*

Unde sic : Sacrificium et preces inservire possunt mortuis ut a peccatis solvantur ; sed inservire non possunt

beatiss qui non habent peccata solvenda, nec damnatis qui, fatentibus adversariis, a peccatis liberari nequeunt : ergo existit purgatorium.

Neque dicant hæretici libros Machabæorum non esse canonicos ; cum enim in primis Ecclesiæ sæculis a Græcis et a Latinis inter libros canonicos annumerati fuerint, ut constat testimoniis *Tertull.*, *S. Cypriani*, *Luciferi Calarit.*, *S. Aug.*, conc. Carth. III, can. 47, concil. Romani sub Gelasio celebrati, *S. Innocentii I* in Epist. ad Exuperium, etc., eorum *canonicitas* in dubium merito revocari non potest. Aliunde, etsi concederetur illos non esse canonicos, saltem negari non potest esse antiquissimos, et cuncta exemplaria, sive Latina, sive Græca, sive Syriaca, eodem modo textum supra citatum exprimere : ergo fidem Judæorum sicut et Christianorum circa purgatorii existentiam testantur. Ergo.

Matth. XII, 32 : *Quicumque verbum dixerit contra Filium hominis remittetur ei : qui autem dixerit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei, neque in hoc sæculo, neque in futuro.* Christus loqui debuit modo intelligibili : porro verba ista, *neque in hoc sæculo, neque in futuro*, non haberent sensum intelligibilem, si Apostoli credidissent nulla remitti peccata in futuro sæculo. Quid sentiremus de homine dicente : Non nubam, neque in hoc sæculo, neque in futuro ? Insulse loqueretur, quia supponeret possibles esse nuptias in altera vita : ergo similiter insane locutus fuisset Christus. Ergo.

Alia eruitur probatio ex *I Cor. III, 15*, ubi Apostolus dicit alios in die iudicii mercedem statim recepturos, et alios detrimentum passuros ; salvandos tamen, sed *quasi per ignem*. Ergo 2°.

3° *Prob. SS. Patribus. Tertull.*, lib. de Monogamia, cap. 10, loquens de vidua, dicit : « Pro anima ejus (conjugis defuncti) orat et refrigerium interim adpostulat. »

S. Epiphanius, Hæresi 75, n. 7 et 8 : « Quæ pro mortuis concipiuntur preces, eis utiles sunt ; necessario facere illud Ecclesiam dico, quæ traditum sibi ritum illum a majoribus acceperit. »

S. Aug., Serm. 172, cap. 12 : « Orationibus sanctæ Ecclesiæ, et sacrificio salutari, et eleemosynis quæ pro eorum spiritibus erogantur, non est dubitandum mortuos adjuvari, ut cum eis misericordius agatur a Domino, quam eorum peccata meruerunt : hoc enim a Patribus traditum universa observat Ecclesia. »

Plures alii Patres citari possent. *S. Epiphanius* et *S. Augustini* testimonia probant morem pro defunctis exorandi ipsorum tempore fuisse antiquum, id est, a Judæis transmissum Christianis, et in Ecclesia universalem : insuper *S. Aug.* integrum fecit librum de cura pro mortuis gerenda, et ipse pro matre defuncta oravit eamque orationibus et sacrificiis lectorum suorum commendat ; l. 9 Conf., cap. 13. Ergo 3°.

4° *Traditione*. Præter ea enim quæ retulimus et quæ traditionis existentiam, tum apud Christianos, tum apud Judæos ostendunt, sequentia addi possunt : Græci Latinis in hoc dogmate consenserunt in concil. Florentino ; in eorum liturgia, sicut in nostra, oratur pro defunctis ; imo in omnibus liturgiis ecclesiarum Orientalium, etiam antiquissimis et quæ ad ipsos Apostolos ascendunt, idem statuitur. Nec dissentiunt Judæi recentiores, ut ex libris Rabbiorum ostendunt *Serarius* et *Genebrardus*. Pro mortuis orant Islamitæ.

Plus minusve expresse eadem doctrina de purgatorio habetur apud veteres tum Græcos, tum Romanos, ut videre est apud *Clem. Alex.* de Stoicis, et apud alios. De Persis idem refert *Eusebius*, Præp. Evang., Zoroastrum citans. Suffragia pro mortuis admittunt Indi, ut patet ex variis relationibus itinerum.

5° *Ratione*. Constat, remissa culpa, non semper remitti pœnam temporalem : si quis ergo cum pœna temporali non soluta, aut cum aliquo peccato veniali decedat, non statim introibit in regnum cœlorum, nec damnatur : ergo debet esse locus in quo pœnas debitas patiens mundabitur : ergo, etc. ; aliunde, etc. Ergo.

Inter rationes ab hæreticis contra dogma catholicum allegatas, objicitur 1° vocem *purgatorium* in Scriptura sa-

cra non inveniri; 2° in Scriptura duos tantum exprimi status hominum e vita decedentium; 3° Græcos a Latinis in pluribus dissentire.

Verum 1° quid refert quod vox *purgatorium* in Scriptura non inveniatur, si res ipsa reperiatur? Certe vox *consubstantialis* non invenitur in Scriptura, nec vox *Trinitas*, et tamen eas admittunt Protestantes. 2° Scriptura duos tantum exprimit status hominum in altera vita post ultimum judicium, ut in Math. xxv, 34 et 41, scilicet, statum beatorum et statum damnatorum; sed alibi, ut ostendimus, supponit existere locum inter utrumque medium, in quo mortui adjuvari possunt. 3° Græci a Latinis dissentiunt circa naturam pœnarum quibus animæ justæ plectuntur in purgatorio, non vero circa illarum existentiam. Ergo.

Duo puncta tantum ab Ecclesia fuerunt definita tanquam de fide catholica, scilicet, dari purgatorium et animas ibi detentas fidelium suffragiis, et potissimum saluari altaris sacrificio adjuvari: cætera liberæ theologorum discussioni relinquuntur.

Queritur 1° quæ sit natura pœnarum in purgatorio luendarum.

R. Juxta omnes, duplex est pœna in purgatorio, una damni quæ est retardatio visionis beatificæ, et altera sensus. Hæc autem, secundum Græcos, per labores et dolores acerbos causatur: verum constans Latinorum sententia est, in purgatorio esse ignem materialem similem igni infernali, et ideo Ecclesiam pro animabus fidelium orantem, non petere tantum locum lucis et pacis, sed et refrigerii, videlicet contra ignis ardorem. Unde *S. Thomas, Suppl.*, q. 72, art. 1, docet pœnam purgatorii quamlibet pœnam hujus vitæ excedere, quamvis pœnis inferni æquiparari non debeat, propter amicitiam Dei, spem obtinendi gloriam æternam et resignationem patientium.

Non æquales sunt pœnæ, sive in intensitate, sive in duratione, pro omnibus, quia non omnes eadem habent debita divinæ justitiæ solvenda. Hinc *S. Bonaventura* et *Bellarminus* dixerunt maximam purgatorii pœnam maxi-

ma hujus vitæ pœna esse graviorem, non vero minimam purgatorii pœnam maxima hujus vitæ majorem esse.

Incertum est an dæmones justos in purgatorio torquant; graves theologum cum *S. Thoma* negant: affirmat vero *S. Bernardus* cujus sententiæ favent liturgiæ, in quibus petitur a Deo ut animas illas liberet de ore leonis.

Queritur 2° ubinam sit purgatorium.

R. Communiter docetur illud esse in visceribus terræ, prope infernum. Attamen *S. Thomas, Suppl.*, q. 69, art. 8, concl., dicit animas extra hunc locum, Deo ita permittente, aliquando purgari et in terra divagari, vel ad vivorum instructionem, vel ad mortuorum subventionem.

Ut certum habetur infernum esse subterraneum. Alius est locus etiam subterraneus, ab inferno et a purgatorio valde probabiliter distinctus, quem habitant qui cum solo peccato originali mortui sunt.

Queritur 3° quanto tempore animæ justorum in purgatorio detineantur.

R. Hoc prorsus ignoratur. Alexander VII, per decretum diei 18 martii 1665, sequentem, numero 43, damnavit propositionem: « Annum legatum pro anima relictum » non durat plus quam per decem annos. »

S. Aug. matrem suam triginta annos post mortem ejus sacrificiis et orationibus lectorum suorum commendabat; Ecclesia celebrat anniversaria ante plura sæcula pro quibusdam fidelibus in particulari condita: ergo fieri potest ut animæ diutissime maneant in purgatorio: et plures hæc verba I Petr. iii, 19 et 20: *In quo et his qui in carcere erant spiritibus veniens, prædicavit; qui increduli fuerant aliquando, quando expectabant Dei patientiam in diebus Noe cum fabricaretur arca*, interpretantur de animabus in purgatorio detentis a tempore diluvii usque ad descensum Christi in inferos, id est, per duo millia annorum et amplius.

Quomodo autem mundabuntur qui in fine sæculorum cum debitis temporalibus decedent, prorsus ignoramus: Deus, cujus scientia est infinita, non carebit medio pœnas proportionatas eis infligendi.

Queritur 4° an animæ in purgatorio detentæ, certæ sint de salute sua.

R. affirmative, idque ob revelationem ipsis factam in iudicio particulari, et quia, ex speciali Dei protectione, confirmatæ sunt in gratia : mereri quidem non possunt, sed etiam peccare nequeunt. Unde si Ecclesia, orans pro illis, postulet ut liberentur de pœnis inferni, ne absorbeat eas Tartarus, ne cadant in obscurum, etc., hoc est quia eas sibi et Deo repræsentat tanquam ex corpore exeuntes.

Queritur 5° an animæ in purgatorio orare possint.

R. Quamvis illæ animæ mereri aut satisfacere nequeant, quia sunt in termino, actus virtutis, v. g., fidei, spei, charitatis et patientiæ exercere possunt ; similiter et orando, aliquid a Deo impetrare valent, sive pro seipsis, v. g., aliquam remissionem pœnæ, ut fere omnes fatentur : sive, juxta multos, pro vivis, maxime pro illis qui orant pro ipsis, quia nobiscum sunt in communione sanctorum. Hinc nihil obstat, in ea sententia, quominus istæ animæ in privatis orationibus invocentur, sicut preces justorum viventium utiliter petuntur.

Queritur 6° an animæ in purgatorio detentæ, suffragiis vivorum adjuvari possint.

R. De fide est eas adjuvari posse : hoc constat ex conc. Florent., decreto de Purgatorio, et ex Conc. Trid., sess. 22, can. 3, et sess. 25, decreto de Purgatorio, ubi definit « purgatorium esse animasque ibi detentas fidelium » suffragiis, potissimum vero acceptabili altaris sacrificio » juvari. »

Aliunde dogma istud cum articulo symboli, de communione sanctorum, conjunctum est et perpetua ac universali Ecclesiæ praxi probatur, ut testimoniis in propositione de existentia purgatorii allatis, et ex multis aliis quæ offerri possent, innotescit. Ergo.

Bona opera quibus animæ in Purgatorio adjuvari possunt, prout exponuntur in conc. Florent., sunt : « Vivorum fidelium suffragia, Missarum sacrificia, orationes, » eleemosynæ et alia pietatis officia. » His adjungenda est indulgentia, quando ita conceditur ut defunctis applicari possit.

Sacrificium Missæ et officium nomine Ecclesiæ celebratum defunctis prosunt, licet a sacerdote in peccato mortali existente offerantur, quia hæc opera ex ipsius dispositione efficaciam suam non habent. Contra vero, orationes, jejunia aliaque opera personalia in statu peccati peracta, defunctis inservire nequeunt, quia non sunt viva nec Deo grata.

Determinare non possumus qua mensura suffragia vivorum, etiam præstantissima, ut sacrificium Missæ, pœnam in Purgatorio solvendam minuant, nec quo modo illorum valor defunctis applicetur ; hoc a multis circumstantiis pendere potest, v. g., a natura peccatorum pro quibus pœna solvenda est, voluntate pœnitentiam agendi quam habuerunt defuncti, sollicitudine qua movebantur viventes erga alios defunctos, a dispositionibus offerentium et orantium, etc.

CAPUT DECIMUM.

DE INDULGENTIIS.

Indulgentia recte definiri potest : *Remissio pœnæ temporalis, peccatis actualibus jam remissis quoad culpam debitæ, extra sacramentum Pœnitentiæ facta ab eis qui habent potestatem thesaurum Ecclesiæ spiritualem dispensandi.*

Dividitur 1° in plenariam et partialem. Indulgentia plenaria ea est quæ omnem pœnam peccatis debitam remittit : unde qui eam perfecte lucratus, statim decederet, in regnum cœlorum introiret. Indulgentia partialis ita vocatur, quia partem tantum, majorem vel minorem, pœnæ temporalis remittit.

Dividitur 2° in temporalem et in perpetuam. Indulgentia temporalis ea est quæ per aliquod tempus lucranda proponitur, et adveniente termino præfixo expiratur : est vero perpetua, quando indefinite concessa est ; non cessat nisi per revocationem sufficienter manifestatam.